

Алмазова А. В.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ЗАХИСНІ МЕХАНІЗМИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У розвитку світового господарства в 21 столітті винятково важлива роль належить глобальним структурним перетворенням у світових економічних відносинах, які проявляються в усіх сферах суспільного життя. Основними суб'єктами цих відносин є національні економіки, які інтегруючись у світовий економічний простір, намагаються зберегти внутрішню цілісність і самобутність культури нації, свій економічний потенціал. Сучасний інтеграційний етап розвитку економіки пов'язаний з переходом до постіндустріальної, технотронно-інформаційної ери, який супроводжується масштабним розвитком глобалізаційних процесів. Однак світове суспільство, в тому числі Україна, виявилися неготовими до цих перетворень. Переломний момент у розвитку глобальних економічних і соціальних процесів ознаменувався небаченою глобальною системною кризою. Новий етап суспільного розвитку характеризується значним посиленням непрогнозованості та невизначеності, коли кризи різного походження будуть виникати в будь-яких локальних просторах світового господарства, поєднуючись у ланцюги та формуючи глобальну кризу. У цих глобальних коливаннях стійким може бути тільки такий суспільний розвиток, який спирається на конкурентоспроможну економіку; розвинутий внутрішній ринок; національний виробничий комплекс, що всебічно використовує потенціал транснаціонального капіталу і гарантує економічну безпеку країни; збалансовану соціальну структуру та ефективну політичну систему [1].

Фінансово-економічна криза 2007-2009 рр. продемонструвала структурні перекося у світовій і національних економічних системах, які полягають у диспропорції між фінансовим і реальним секторами економіки. За даними економічних видань частка прибутку фінансового сектору у ВВП США в 1960 р. була 14%, а в 2008 р. – 40%. У період 1990-2007 рр. всього 5%

населення США привласнювали 38% доходу і 50% національного надбання, у той же час бюджетний дефіцит склав 12% ВВП, а загальний борг США – 54 трлн дол., що перевищує світовий ВВП. Виникла боргова економіка, коли загальний борг всіх агентів США всього за десять років збільшився з 75% ВВП до 350%, тобто значно перевищив створений в країні дохід [2]. Сучасна світова криза – це криза надспоживання грошей як віртуального, невиробленого продукту. Сучасний глобальний кризовий катаклізм загрожує тупиковим розвитком та глобальною катастрофою.

Успішна інтеграція України у світовий економічний простір можлива лише через конкурентоспроможний розвиток. Проблема міжнародної конкурентоспроможності України в глобальному світі може бути вирішена лише через інтелектуалізацію соціально-економічного розвитку. Сьогодні перед усіма країнами світу, в тому числі і Україною, гостро постала потреба запуснути механізм усталеного розвитку, здійснити необхідні структурні й інституційні перетворення для підвищення ефективності економічної і соціальної політики держави з метою забезпечення конкурентоспроможності національної економіки за рахунок випереджального науково-технічного прогресу й інноваційної складової економічної системи.

Перед Україною постала проблема кардинальної модернізації економіки держави через всебічне сприяння розвитку наукомістких секторів економіки, зокрема збільшення інвестицій у високотехнологічні сектори; заміщення зношеного фізичного капіталу, підвищення ефективності переробних галузей і розвитку інфраструктури; забезпечення енергоефективності виробництва, різноманітності джерел постачання енергії і збільшення використання її поновлюваних джерел; розвиток нано-, біо-, ядерних, космічних технологій і телекомунікацій; розвиток і широке застосування стратегічних інформаційних технологій тощо.

Аналіз внутрішньої та зовнішньої ситуації в Україні за роки трансформації її економіки на ринкові відносини, переконливо свідчить, що єдиним можливим шляхом подальшого розвитку економіки є інноваційний. Створений за роки

перебудови інструментарій економічної політики не спрямований на забезпечення якісних перетворень інноваційного розвитку та оновлення структури виробництва. В межах теперішньої моделі розвитку широкомасштабна модернізація національної економіки є досить проблематичною. Необхідні суттєві зміни механізмів трансформаційних процесів та їх системне оновлення.

У процесі економічних трансформацій діючі фактори внутрішніх глобальних процесів і зовнішньоекономічного впливу на економіку України в сукупності призводили до того, що реформування відбуваються не шляхом прогресивних перетворень, а руйнування існуючого економічного потенціалу країни і проїдання раніше накопленого багатства. Це спричинило руйнації виробничої сфери і всієї системи національної економіки. Тому надто важливим стає визначення інноваційно-інвестиційної стратегії і тактики для спрямування глибинних економічних процесів на позитивні економічні зміни. Потрібна системна ринкова трансформація економіки, головними складовими якої стають інституціональні реформи й інноваційні перетворення з метою подолання деформації технологічної структури виробництва, яка проявляється сьогодні в оснащенні багатьох підприємств морально застарілим обладнанням, відсталому технологічному рівні виробництва та низькій якості виробленої продукції.

Список використаних джерел:

1. Національні та глобальні детермінанти економічного зростання України : наукова доповідь / за ред. д.е.н. І.М. Бобух ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – Електрон. дані. – К., 2018. – 390 с., табл., рис. – Режим доступу : <http://ief.org.ua/docs/sr/299.pdf>
2. Held D., McGrew A.G., Goldblatt D., Perraton J. Global transformation: politics, economics and culture / D. Held et al. – Cambridge; Oxford: Polity Press, 2000. – 515 p. – P. 4.